

Informační občasník pro knihovny Ústecka

OVĚŘOVÁNÍ E-DOKLADŮ

Sdružení knihoven ČR, z. s., požádalo Digitální a informační agenturu o stanovisko k povinnosti přijímat digitální stejnopis průkazu (e-doklady). Z vyjádření odboru právního a legislativního DIA vyplývá, že **knihovny, jež jsou organizačními složkami obce, tuto povinnost mají** ve stejných lhůtách jako jejich zřizovatel:

"Pokud je knihovna **organizační složkou územní samosprávy vedené jako orgán veřejné moci** (zařízení

bez právní subjektivity) a v rámci své činnosti ověřuje totožnost nebo jinou skutečnost předložením průkazu, je v případě knihoven u obcí **I. a II. typu stanovena povinnost přijetí e-dokladů od 1. 1. 2025** a u obcí s rozšířenou působností a krajů **od 1. 7. 2024.**"

Tip:

- Podpora ověřovatelů (návod, FAQ): <https://edoklady.gov.cz/podpora-overovatele>
- Grant Nadace OSF (mj. např. na chytrý telefon): <https://osf.cz/grant/vzdelavani-a-rozvoj-v-malych-a-mensich-knihovnach/>

**Milé kolegyně,
milí kolegové,**

připravili jsme pro vás shrnutí nejdůležitějších informací, které zazněly na našem společném listopadovém setkání.

Děkujeme všem, kdo se ho zúčastnili, rádi jsme se s vámi potkali.

Vy, kdo jste přijít nemohli, tu najdete stručný výtah z toho, o čem se mluvilo. Zároveň vám k těmto tématům nabízíme individuální konzultaci. Napište nám nebo zavolejte, domluvíme si schůzku.

Tento občasník by měl být takovou první vlašťovkou, i do budoucna bychom s vámi podobnou formou rádi sdíleli důležité informace a různé zajímavosti z knihovnického světa.

Přejeme vám všem krásné svátky a mnoho štěstí v novém roce, těšíme se na další spolupráci. Vaše metodičky

AUTORSKÉ PRÁVO V KNIHOVNĚ

Běžné činnosti knihoven se autorský zákon úzce dotýká. Ať už jde o běžné půjčování dokumentů, kopírování, tisk, nebo pořádání akcí, vždy bychom měli myslet na to, abychom jeho ustanovení my ani uživatelé v knihovnách neporušovali.

Kopírování

Knihovna může pořizovat **kopie pro archivní účely** nebo jako **náhradu za zničený výtisk**, který již nelze sehnat. Uživatelé si mohou dělat **kopie pro vlastní potřebu** (např. studium), ale jen v „přiměřeném rozsahu“. Pokud knihovna nabízí **kopírování za úplatu, musí se registrovat u DILIA** a za kopie platit poplatky: <https://www.dilia.cz/28-rozmnozovaci-sluzby>.

Veřejná čtení

Pokud knihovna pořádá **bezplatné veřejné čtení** (čtení z knih, autorská čtení), musí je **ohlásit** Národní knihovně do 10 dnů (i volně dostupná díla): <https://ipk.nkp.cz/formulare/ipk/hlaseni-o-uskutecneni-verejneho-cteni>. Pokud je čtení se **vstupným** nebo online, je nutné sjednat si **individuální licenci**.

Digitalizovaná díla

Vlastní digitální kopie autorsky chráněných děl mohou být zpřístupněny čtenářům **v prostorách knihovny**, díla nesmí být stahována, kopírována nebo tisknuta mimo ni.

Používání obrázků

Autorsky chráněné obrázky nelze používat bez příslušné licence – nelze volně stahovat obrázky z internetu. Doporučujeme využívat **databanky s volně dostupnými obrázky** (např. [Pixabay](https://pixabay.com), [Pexels](https://pexels.com)), které mají jasně stanovené podmínky užívání, nebo vlastní fotografie a obrázky generované umělou inteligencí.

Tip:

- Časopis *Malý tvořivec* nabízí zdarma k tisku pracovní listy pro aktivity v knihovnách:

<https://www.skjpcr.cz/odborne-organy/kluby/klub-tvorivych-knihovniku/maly-tvorivec>

Díla nedostupná na trhu

Služba umožňuje knihovnám zpřístupnit **digitalizovaná díla chráněná autorským zákonem**, která již nelze zakoupit, a to knihy vydané do roku 2023 a periodika starší než 10 let. Díla jsou zpřístupněna pouze **pro čtení**, na terminálech v knihovnách, nebo pro registrované uživatele z domova. Je zakázáno zhotovovat tiskové nebo digitální kopie.

Licenční poplatky za absenční výpůjčky v českých knihovnách platí Národní knihovna na základě ročních statistických výkazů.

VZDĚLÁVÁNÍ KNIHOVNÍKŮ

Standard pro dobrou knihovnu říká, že pracovníci v knihovnách s rozsahem provozní doby menším než 15 hodin týdně se každoročně mají vzdělávat v rozsahu nejméně 8 hodin. Pro pracovníky v knihovnách s delší pracovní dobou pak platí doporučení absolvovat vzdělávání v rozsahu alespoň 48 hodin.

Minimum obecního knihovníka

Na jaře 2025 nabídneme další běh tohoto e-learningového kurzu pro knihovníky z malých knihoven. Kurz se v deseti modulech věnuje celé šíři knihovnických činností (legislativa, akvizice a katalogizace, organizace fondu, prostory knihovny, služby, statistika, akce, propagace atp.). Obsahuje studijní texty ke stažení a tisku i názorná videa a získané znalosti ověřuje průběžnými texty. Úspěšní absolventi získají certifikát.

Kurzy VISK2

Kurzy digitální gramotnosti nebo pedagogických dovedností jsou realizovány díky grantovému programu MK ČR. V současné době připravujeme projekt na rok 2025.

Aktuální nabídka vzdělávání

Informace o nabízených vzdělávacích akcích jsou pravidelně rozesílány. Naši aktuální nabídku můžete také sledovat na <https://www.knihovnak.cz/pr-o-knihovny/vzdelavani/>.

Každý měsíc je možné v rámci vzdělávání vykazovat studium odborné literatury a časopisů v rozsahu až 2 hodiny (tj. ročně 24 hodin).

Tipy na online vzdělávání v oblasti digitální gramotnosti

Přímo knihovníkům je určen kurz **Knihovníci jako mediátoři v šíření základních digitálních dovedností**.

V kurzu je nutná registrace (absolventi získají certifikát), obsahem je digitální gramotnost pro každodenní život a jak ji učit různé cílové skupiny:

<https://osveta.gov.cz/enrol/index.php?id=9>.

Pro veřejnost byly vytvořeny kurzy Identita občana, Datové schránky, Portál občana, jež lze ke studiu také doporučit i knihovníkům:

<https://osveta.gov.cz/>.

KRÁTCE (ale neméně důležitě)

- Připravujeme nové smlouvy s obcemi, k jejich aktualizaci dochází v souvislosti se změnou [metodického pokynu k zajištění regionálních funkcí](#).
- V lednu nás opět čeká sběr statistických dat, profesionální knihovny budou nově zadávat statistiku přímo do formuláře NIPOS (plánujeme individuální podporu a zaškolení).
- V září byla v našem okrese otevřena nová knihovna, [Obecní knihovna v Tisé](#). Fotografie jejího exteriéru i interiéru ilustrují toto vydání.
- Připomínáme možnost stát se členem profesní organizace [Sdružení knihovníků a informačních pracovníků \(SKIP\)](#). Získáte tak mj. přístup k celostátním kampaním (např. Knížka pro prvňáčka, Bookstart). Členský příspěvek činí pro malé knihovny 550 Kč/rok.
- **Ve výměnném fondu nově kromě deskových a karetních her najdete divadélka, ozoboty a beeboty nebo stroj na výrobu odznaků (placek). Jejich výpůjční doba bude kratší než u knih. Pokud máte o jejich zapůjčení zájem, nzapomeňte si je rezervovat.**

WEBOVÉ STRÁNKY KNIHOVNY

Web (stránka) knihovny je **důležitým informačním a orientačním pramenem** pro uživatele knihovny i zájemce o její služby. Základní strukturu jeho obsahu uvádí mj. **Standard pro dobrou knihovnu:**

- název a sídlo knihovny,
- kontaktní údaje – e-mail, telefon, jméno knihovníka/knihovnice,
- název zřizovatele/provozovatele,
- stručná charakteristika knihovny (kde sídlí, zda je bezbariérová, na co se návštěvníci v knihovně mohou těšit),
- provozní doba,
- základní dokumenty o knihovně (knihovní řád, zřizovací listina, výroční zprávy aj.),
- přehled nabízených služeb,
- ceník služeb,
- odkaz na elektronický katalog knihovny.

Dále je doporučeno na web umístit i další informace (odkazy):

- informace o akcích knihovny, příp. i fotografie,
- odkaz na sociální síť knihovny, existují-li,
- odkaz na portál KNIHOVNY.CZ a na [Souborný katalog ČR](#),
- odkaz na knihovnu pověřenou výkonem regionálních funkcí,
- informace o zapojení knihovny do celostátních aktivit (Bookstart aj.),
- odkaz na službu [Ptejte se knihovny](#).

Důležitá je **pravidelná aktualizace** webových stránek, aby obsahovaly pravdivé a aktuální informace – často k tomu přihlíží i komise při **schvalování různých grantů pro knihovny**.

Okresní metodické oddělení
Knihovna Ústeckého kraje,
příspěvková organizace
Na Schodech 4
400 01 Ústí nad Labem

tel.: 475 220 811, kl. 299
e-mail: okresnimetodika@knihovnauk.cz
<https://www.knihovnauk.cz/pro-knihovny/okresni-metodicke-oddeleni/>

Zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven je podpořeno Ústeckým krajem.

Ústecký kraj